

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Pārskatīts ES rīcības plāns savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai””

(COM(2022) 581 final)

(2023/C 184/14)

Ziņotāja: **Ozlem YILDIRIM**

Līdzziņotājs: **Cillian LOHAN**

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Komisija, 25.11.2022.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	9.3.2023.
Pieņemts plenārsesijā	22.3.2023.
Plenārsesija Nr.	577
Balsojuma rezultāts (par / pret / atturas)	152/0/1

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Pārskatītajā ES rīcības plānā savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai ir paredzēti daudzi labi elementi, kas palīdzēs to sekmīgi īstenot. Visas četras prioritātes un to mērķi ir labi izstrādāti, un salīdzinājumā ar iepriekšējo versiju ir panākts uzlabojums. Tomēr EESK pauž bažas par līdzekļiem, kas tiks piešķirti plāna īstenošanai valsts līmenī, un uzdod jautājumu, vai tie būs pietiekami, jo līdzekļu nepietiekamības dēļ plāna īstenošana varētu neizdoties, kā tas jau bija iepriekšējā plāna gadījumā.

1.2. EESK atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisija ir apņēmusies nodrošināt pietiekamus finanšu līdzekļus un cilvēkresursus savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas ierobežošanai, dzīvās dabas tirdzniecības aspektu pilnībā integrējot ES fondos, kuri nodarbojas ar tādiem jautājumiem kā i) drošība un organizētā noziedzība, ii) vide un iii) starptautiskā sadarbība/partnerības. Tas īpaši būtu jānosaka par EMPACT iniciatīvas, Iekšējās drošības fonda, LIFE programmas, Interreg programmas un Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta prioritāti.

1.3. Tomēr, lai veicinātu pārskatābildību par rīcības plānu, ir svarīgi vienoties par šo līdzekļu procentuālo daļu, kas pilnībā jāatvēl savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas ierobežošanai. Dalībvalstīm būtu jāapņemas nodrošināt pietiekamus līdzekļus, lai savā valstī izveidotu specializētu personālu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai. Īstenojot rīcības plānu valsts līmenī, būtu jāziņo par piešķirtajiem līdzekļiem, jāuzrauga un jānovērtē to izlietojums. Resursos būtu jāietver arī aprīkojums un personāls. Turklāt personālam jābūt nodrošinātam ar kvalitatīviem darba apstākļiem, pilnām tiesībām uz kolektīvām sarunām un progresīvu karjeras struktūru. Tas ir svarīgi, lai piesaistītu labākos speciālistus un saglabātu augstu motivācijas līmeni. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš jautājumiem, kas saistīti ar veselību, labklājību un personīgo drošību.

1.4. Savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošana būtu jāintegrē visās politikas jomās gan ES, gan dalībvalstu līmenī. Jāparedz viendabīgs un obligātā minimuma apmācības līmenis visiem dalībniekiem, kas iesaistīti savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas novēršanā, un spēju veidošana jāpielāgo atkarībā no prasmēm, kas vajadzīgas dažādās jomās, kurās savvaļas dzīvnieku un augu kontrabanda tiek integrēta. Prokuratūras, tiesu, muitas, nacionālajās CITES iestādēs un policijas iestādēs būtu jāapmāca specializētas vienības vai darbinieki. Tiem jābūt spējīgiem atklāt un arestēt personas, kas ir iesaistītas noziegumos pret dzīvo dabu, veikt pret tām izmeklēšanu un notiesāt.

1.5. Visās dalībvalstīs būtu jāievieš arī viendabīgas struktūras, ko EESK iesaka veidot kā starpaģentūru komitejas un specializētas nodaļas vai personālu, kas apmācīts savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai. Šādās starpaģentūru komitejās būtu iekļauti pārstāvji no specializētām vienībām savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas

apkarošanai. Starpaģentūru komitejas būtu īpaši noderīgas, apspriežoties un dalībvalstīs organizējot kopīgu izmeklēšanu ar citām aģentūrām, kuru uzmanības lokā ir citas nelikumīgas darbības, piemēram, finanšu noziegumi un kibernetiskie noziegumi. Tie parasti ir saistīti ar savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu, jo organizētie noziedznieki savus citu noziegumu (piemēram, narkotiku tirdzniecībai un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai) izdarīšanai paredzētos kanālus var izmantot un izmanto arī savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu tirdzniecībai. Būtu jāizveido īpaši kanāli saziņai un sadarbībai ar sociālajiem partneriem un pilsonisko sabiedrību.

1.6. Pienācīgas rūpības pienākumu iekļaušana – izmantojot vērienīgu direktīvu par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju – uzņēmumiem, kas tirgojas Eiropas Savienībā, varētu stimulēt uzņēmumus pirmām kārtām tirgot ilgtspējīgi iegūtus savvaļas augus un dzīvniekus un atturēt tos no nelikumīgu darbību sākšanas, kā arī palīdzētu tiesībsardzības iestādēm atklāt noziedzniekus.

1.7. EESK uzskata, ka ir svarīgi sadarboties ar tām uzņēmējdarbības nozarēm, kas iesaistītas savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecībā, lai samazinātu ES pieprasījumu pēc savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktiem un ierobežotu savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu nelikumīgu importu. Plānā paredzēts kopā ar ES Savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības noteikumu izpildes panākšanas grupu organizēt tematiskas sanāksmes, kurās piedalītos pārstāvji no konkrētu jautājumu risināšanai relevantās uzņēmējdarbības nozares (tā var būt, piemēram, tradicionālā medicīna, eksotiskie lolojumdzīvnieki, luksuspriekšmetu nozare, medību tūrisms, kokmateriāli, zivrupniecība un zivju produktu tirdzniecība, transports, kurjerpakalpojumi un tiešsaistes tirdzniecība). Tomēr vienam no stratēģijas pamatelementiem vajadzētu būt plašai sabiedrībai paredzētām koordinētām informācijas kampaņām (ar konkrētu mērķi samazināt pieprasījumu). Pieprasījuma samazināšanā noteiktu lomu varētu pildīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, vairojot informētību un īstenojot pieprasījuma samazināšanas kampaņas, kas vērstas uz tām kopienām, kuras Eiropas Savienībā patērē nelegālus no dzīvās dabas iegūtus produktus.

1.8. EESK aicina Komisiju censties panākt, ka komunikācijā par organizēto noziedzību valstu un pārvalstiskas tiesībsardzības iestādes palielina informētību arī par apdraudēto sugu tirdzniecības novēršanu un kriminālvajāšanu šajā jomā; tas attiecas gan uz šo iestāžu pastāvīgajiem komunikācijas instrumentiem, gan pagaidu mērķtiecīgām kampaņām.

1.9. Visbeidzot ir ļoti svarīgi, lai Eiropas Komisija izveidotu skaidru un vērienīgu uzraudzības un novērtēšanas mehānismu, ar ko uzraudzīt rīcības plāna īstenošanu un mērīt tā progresu un panākumus, ņemot vērā ES ārējo darbību savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanā (atbilstīgi 4. prioritātei).

2. Pamatinformācija

2.1. Savvaļas dzīvnieku un augu kontrabanda ir kļuvusi par vienu no pasaulē ienesīgākajām organizētās noziedzības darbībām, kuras vērtība saskaņā ar Eiropas Komisijas aplēsēm⁽¹⁾ ir līdz 20 miljardiem EUR gadā. Pasaules mērogā savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apjoms pēdējos gados ir eksponenciāli pieaudzis, jo to uzskata par zema riska darbību ar lielu ienesīgumu.

2.2. Neraugoties uz savu visaptverošo tiesisko regulējumu savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzības jomā, Eiropas Savienība ir nozīmīgs nelikumīgi tirgotu savvaļas dzīvnieku un augu gala tirgus un tranzīta platforma. ES kā nelikumīgu savvaļas dzīvnieku un augu un to produktu tirgus nozīme ir sīki analizēta gada ziņojumos par liela apjoma konfiskācijas gadījumiem, un kopš 2011. gada Eiropas Komisija pieprasa šos ziņojumus katru gadu.

2.3. Atzīstot, ka ES ir nozīmīgs savvaļas dzīvnieku un augu un to produktu tirgus, Eiropas Komisija ir ieguldījusi bezprecedenta darbu, lai palielinātu uzņēmumu, patērētāju un plašas sabiedrības informētību par savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas iezīmēm un apjomu Eiropā. Tāpēc 2016. gada februārī Eiropas Komisija pieņēma ES Rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai⁽²⁾, kurā izklāstīts visaptverošs plāns cīņai pret savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu ES iekšienē un ES lomas stiprināšanai globālajā cīņā pret šīm nelikumīgajām darbībām. Neraugoties uz to, ka savvaļas dzīvnieku un augu kontrabanda ir sekmīgi izvērsta par prioritāru jautājumu, rīcības plānam ir bijusi maza ietekme uz pieprasījuma samazināšanu. Organizācija TRAFFIC⁽³⁾ nāca klajā ar ziņojumu⁽⁴⁾, kurā apkopoti dati par visiem 2018. gadā notikušajiem konfiskācijas gadījumiem, uz kuriem attiecas Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (CITES), un tas liecina, ka kopš brīža, kad 2011. gadā tika savākti pirmie dati, pieprasījums pēc savvaļas dzīvnieku un augu sugām ES nav mainījies.

(1) https://ec.europa.eu/environment/cites/infographics_en.htm

(2) https://ec.europa.eu/environment/cites/trafficking_en.htm

(3) <https://www.traffic.org/>

(4) <https://www.traffic.org/site/assets/files/12745/eu-seizures-report-2020-final-web.pdf>

2.4. Jaunākais TRAFFIC ziņojums par konfiskācijas gadījumiem 2020. gadā⁽⁵⁾ atspoguļo Covid-19 pandēmijas ietekmi uz savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu. Tirdzniecības apjoma samazināšanās, ko izraisīja ar Covid-19 saistīti gaisa satiksmes, tirdzniecības darījumu un citu preču transportēšanas vai pārdošanas saskarņu traucējumi, visticamāk, ir veicinājuši paziņoto konfiskācijas gadījumu skaita samazināšanos. Tika novērots, ka 2020. gadā Eiropas Savienībā ir ievērojami samazinājies pārtveršanas gadījumu skaits, tomēr tas ne vienmēr norāda uz pieprasījuma izmaiņām vai izmaiņām savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas dinamikā.

2.5. ES ir ne tikai importa tirgus, bet arī dažu apdraudētu sugu, piemēram, Eiropas zušu (*Anguilla anguilla*), izcelsmes reģions. No 2016. līdz 2017. gadam tika aizturēti 48 cilvēki un konfiscēti 4 000 kg dzīvu zušu mazuļu aptuveni 4 miljonu EUR vērtībā. Turklāt ne visi savvaļas dzīvnieki un augi, kas tiek nelegāli ievesti Eiropā, ir paredzēti Eiropas tirgiem, un ES nereti darbojas kā kontrabandas starpposms. Tiesībaizsardzības iestādes bieži konfiscē Āfrikas izcelsmes pangolīnus, jūraszirdziņus, ziloņkaulu un haizivju spuras, kas paredzēti nosūtīšanai uz Āziju.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Eiropas Savienībai ir jāsauglabā modrība un daudz vairāk jācenšas apturēt un novērst savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu. Šī ienesīgā tirdzniecība ne tikai apdraud cilvēku veselību zoonožu transmisijas dēļ, bet arī tieši mazina ES politikas spēju atbalstīt ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē, it īpaši — sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus, kas saistīti ar bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzību pasaulē⁽⁶⁾, kā arī grauj centienus stiprināt labu pārvaldību un novērst neviencilīdzību.

3.2. Savvaļas dzīvnieku un augu kontrabanda mūsdienās ne tikai noved daudzas sugas (tostarp dažas unikālas sugas) uz izmiršanas sliekšņa, bet arī kavē ilgtspējīgu ekonomisko attīstību⁽⁷⁾. Tātad, lai ievērotu ES starptautiskos nolīgumus vides jomā, it īpaši CITES, un Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (KBD), ir pienācīgi jāīsteno ES rīcības plāns savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai. Tomēr, lai Eiropas Savienībā uzlabotu savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību un ierobežotu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu, EESK mudina Eiropas Komisiju rīkoties stingrāk, nekā paredzēts minētajos starptautiskajos nolīgumos, tādējādi panākot ieguvumus, kas būtu redzami ne tikai Eiropas Savienībā, bet arī visā pasaulē. Savvaļas dzīvnieku un augu kontrabanda ir viens no galvenajiem biodaudzveidības zuduma cēloņiem, kas ne tikai izraisa daudzu sugu izmiršanu, bet arī veicina klimata pārmaiņas, sekmējot nelikumīgu mežizstrādi, kuras dēļ tiek izcirsti koki, kas ir obligāts oglekļa uzglabāšanas priekšnoteikums.

3.3. Tikpat svarīgi ir apturēt organizētu pārrobežu noziedzību un tās nāvējošās sekas. UNEP un Interpola ziņojums liecina, ka noziegumi pret vidi ir pieauguši par 26 %⁽⁸⁾. Tie ietver savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu un ir drauds mieram, drošībai un tiesiskumam, un bieži vien tie ir saistīti ar citiem smagiem noziegumiem, tādiem kā korupcija, kibernoziēdzība un finanšu noziegumi. Piemēram, dažos Āfrikas reģionos savvaļas dzīvnieku un augu kontrabanda apdraud valsts drošību. Šajā saistībā jāmin arī slepkavības un politiskas slepkavības, jo cilvēki, kas atbild par apdraudēto sugu aizsardzību, saskaras ar reāliem draudiem dzīvībai un par savu apņēmību maksā augstu cenu. Fonds "Thin Green Line Foundation" konstatējis, ka laikposmā no 2009. līdz 2016. gadam ir ziņots par 595 gadījumiem, kad malumednieki nogalinājuši mežsargus. Jaunattīstības valstīs nogalināti arī vairāki simti mežsargu, par kuriem nav ticis ziņots. 2017. gadā tika ziņots, ka nogalināti vairāk nekā 100 mežsargu, un šī situācija nav mainījusies arī 2018. gadā ar gandrīz diviem nāves gadījumiem nedēļā⁽⁹⁾.

3.4. EESK atzinīgi vērtē ES rīcības plāna savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai pārskatīšanu un lēmumu Eiropas Komisijas rīcības centrā izvirzīt jautājumu par savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu. EESK piekrīt Eiropas Komisijas novērtējumam par iepriekšējo ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai, kurā norādīts, ka liela problēma joprojām ir specializēta personāla, resursu un apmācības nepietiekamība daudzās dalībvalstīs un trešās valstīs. Noteikti ir jāuzlabo arī sadarbība i) atsevišķās dalībvalstīs, ii) ES dalībvalstu starpā, iii) starp ES un trešām valstīm un iv) ar ieinteresētajām personām un pilsonisko sabiedrību. Turklāt būtu jādarb vairāk, lai nodrošinātu digitālo izsekojamību un aģentūru digitālo sadarbību.

⁽⁵⁾ https://www.traffic.org/site/assets/files/17391/2020_eu_seizures_report_final.pdf

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/biodiversityandecosystems>

⁽⁷⁾ Izraksts no Eiropas Komisijas analīzes secinājuma: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0038>

⁽⁸⁾ UNEP-INTERPOL ziņojums. Noziegumu pret vidi vērtības pieaugums par 26 %

⁽⁹⁾ <https://globalconservation.org/news/over-one-thousand-park-rangers-die-10-years-protecting-parks/>

3.5. EESK atzinīgi vērtē to, ka Direktīvas par noziegumiem pret vidi pārskatīšanu Eiropas Komisija ir sasaistījusi ar ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai. Tomēr Komiteja ir nobažījies, ka Direktīva par noziegumiem pret vidi nespēs nodrošināt efektīvas un atturošas sankcijas par savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu. Padome 2022. gada 9. decembrī pieņēma nostāju šajā lietā un ievērojami samazināja soda apmēru fiziskām personām, vienlaikus samazinot vērienu attiecībā uz sankciju saskaņošanu pret juridiskām personām. Padomes ierosinātie sankciju līmeņi ir pārāk zemi, lai tie būtu atturoši un efektīvi. Maksimālajam naudas sodam nevajadzētu būt mazākam par 15 % no juridiskās personas kopējā apgrozījuma pasaulē – tas būtu daudz vairāk par Padomes pieņemtajiem 5 % vai 3 %. Mēs uzskatām – lai sekmīgi īstenotu ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai, ir ārkārtīgi svarīgi izvirzīt vērienīgus mērķus Direktīvā par noziegumiem pret vidi.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Rīcības plānā būtu skaidri jāatsaucas uz trauksmes cēļiem un citiem ar vidi saistīto cilvēktiesību aizstāvjiem kā būtiskām ieinteresētajām personām, kas jāiesaista tā izstrādē un īstenošanā gan ES, gan valstu līmenī, jo viņiem ir svarīga loma vides tiesību aktu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā. Šie cilvēki arī būtu jāaizsargā pret iebiedēšanu vai tiesvedību gadījumos, kad viņi ziņo par savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu vai palīdz izmeklēšanā, kā pašlaik noteikts Direktīvā par noziegumiem pret vidi.

4.2. EESK uzskata, ka ir svarīgi sadarboties ar tām uzņēmējdarbības nozarēm, kas iesaistītas savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecībā, lai samazinātu ES pieprasījumu pēc savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktiem, ierobežotu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību un nodrošinātu, ka to tirdzniecība ir likumīga un ilgtspējīga. Plānā paredzēts kopā ar ES Savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības noteikumu izpildes panākšanas grupu organizēt tematiskas sanāksmes, kurās piedalītos pārstāvji no konkrētu jautājumu risināšanai relevantās uzņēmējdarbības nozares (tā var būt, piemēram, tradicionālā medicīna, eksotiskie lolojumdzīvnieki, luksusspreču nozare, medību tūrisms, kokmateriāli, zivrupniecība un zivju produktu tirdzniecība, transports, kurjerpakalpojumi un tiešsaistes tirdzniecība). Tomēr gan rīcības plānā, gan tā īstenošanas gaitā (piemēram, izpratnes vairošana un uzvedības maiņas kampaņas) būtu skaidrāk jāatzīst un jāatspoguļo pilsoniskās sabiedrības organizāciju loma savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanā. Informācija, ko ES sniedz iedzīvotājiem par savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu tirdzniecības un izmantošanas noteikumiem, riskiem un sekām, netiek plaši izplatīta, toties informācija par tradicionālās medicīnas praksi un pielietojumu (kas saistīts ar savvaļas dzīvnieku un augu daļu un to atvasinājumu izmantošanu) ir plaši izplatīta visā Eiropas Savienībā. Šāda prakse rada risku lietotājiem (jo dažām zālēm nav zinātniski pierādītu ieguvumu) un letālas sekas savvaļas sugām, kas tiek iegūtas un tirgotas (paātrinot to izmiršanu). Ar aktīvākiem preventīviem pasākumiem šā konkrētā jautājuma risināšanai ES varētu katru gadu pārdoto savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu daudzumu samazināt līdz pat par 30 %, jo šis skaitlis atbilst to konfiscēto savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu īpatsvaram, kas Eiropas Savienībā paredzēti izmantojumam medicīnā⁽¹⁰⁾. Šajā saistībā EESK un tiesībsardzības iestādes varētu iesaistīties arī sabiedrisku kampaņu izstrādē, lai palielinātu informētību par šo problēmu.

4.3. EESK iesaka visās dalībvalstīs ieviest viendabīgu pieeju, nosakot skaidru atbildību par pasākumu īstenošanu valsts līmenī un nodrošinot koordināciju starp attiecīgajiem dalībniekiem. Iespējamo variantu piedāvāšana, tādu kā plānā paredzētie veidi koordinācijas nodrošināšanai (piemēram, i) veidojot starpaģentūru komitejas vai pieņemot saprašanās memorandus, ii) pieņemot valsts rīcības plānus vai iii) norīkojot valstu kontaktpunktus), radīs nenoteiktību, jo dalībvalstis izvēlēsies dažādus risinājumus. Rīcības plānu palīdzēs īstenot starpaģentūru komiteju izveide valsts līmenī, katrai no tām nosakot noteiktu kontaktpunktu.

4.4. Ir ļoti svarīgi, lai šīs starpaģentūru komitejas un specializētie darbinieki vai specializētās nodaļas būtu viendabīgi apmācīti visās 27 dalībvalstīs. Tas atvieglotu sadarbību dalībvalstīs un starp tām, jo darbinieki vienādā veidā reaģētu un veiktu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Ja katrai sadarbībā iesaistītajai aģentūrai būtu savs kontaktpunkts, tiktu uzlabota arī sadarbība un koordinācija starp dalībvalstīm un ar trešām valstīm ārpus ES. Kontaktpunkta izveide uzlabotu sadarbību, jo starpaģentūru komitejas un specializētie darbinieki dalībvalstīs varētu vieglāk un ātrāk sazināties, īpaši tad, ja pārrobežu kontrabandas dēļ jāriņķojas steidzami. Vietēja mēroga lietās, kas skar tikai divas valstis, kontaktpunkti varētu dalībvalstu sadarbību padarīt dinamiskāku, neatkarīgu no starptautiskām struktūrām, piemēram, Eiropola. Tomēr šīs sabiedrības grupas varētu būt apdraudētas un kļūt par organizētās noziedzības uzbrukumu mērķiem. Lai aizsargātu darbinieku identitāti, piekļuve detalizētai informācijai par kontaktpunktiem būtu jāpiešķir tikai tiesībsardzības iestādēm un tiesu iestādēm.

⁽¹⁰⁾ Padome vienojas par sarunu pilnvarojumu attiecībā uz direktīvu par vides krimināltiesisko aizsardzību – Consilium (europa.eu)

4.5. Attiecībā uz ES rīcības plāna savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai īstenošanu ES dalībvalstis ziņoja, ka līdzekļu un darbinieku trūkuma dēļ tām bija grūti izpildīt paredzētās darbības. Tāpēc joprojām ir svarīgi nodrošināt, lai dalībvalstis apņemtos atvēlēt pietiekamus līdzekļus jaunā ES rīcības plāna īstenošanai valsts līmenī. Turklāt resursi ir svarīgi, lai darbiniekiem nodrošinātu pienācīgus darba apstākļus.

4.6. Tekstā būtu skaidri jānorāda, ka dalībvalstis apņemas nodrošināt pietiekamu finansējumu, lai savā valstī izveidotu specializētu personālu ar mērķi apkarot savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu. Īstenojot rīcības plānu valsts līmenī, būtu jāziņo par piešķirtajiem līdzekļiem, jāuzrauga un jānovērtē to izlietojums. Līdzekļi būtu jāparedz ne tikai personālam, bet arī aprīkojumam. Turklāt personālam jābūt nodrošinātam ar kvalitatīviem darba apstākļiem, pilnām tiesībām uz kolektīvām sarunām un progresīvu karjeras struktūru. Tas ir svarīgi, lai piesaistītu labākos speciālistus un saglabātu augstu motivācijas līmeni. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš jautājumiem, kas saistīti ar veselību, labklājību un personīgo drošību. Būtu jānodrošina vienveidīga apmācība visiem savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas novēršanā iesaistītajiem dalībniekiem un visās dalībvalstīs jāizveido vien dabīgas struktūras, ko EESK iesaka veidot kā starpaģentūru komitejas un specializētas nodaļas vai darbinieku grupas, kas ir apmācīta apkarot savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu.

4.7. Rīcības plānā ir uzsvērts, ka svarīga nozīme ir dažādām starptautiskām organizācijām un iniciatīvām, piemēram, Eiropas daudzdisciplīnu platformai pret noziedzības draudiem (EMPACT), kas ir galvenais instruments daudzdisciplīnu un vairāku aģentūru operatīvai sadarbībai cīņā pret organizēto noziedzību ES līmenī. EMPACT varētu būt svarīgs instruments, ar ko īstenot ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai. Piemēram, tā varētu organizēt vienveidīgu apmācību starpaģentūru komitejām un specializētajiem darbiniekiem visās dalībvalstīs.

4.8. ES rīcības plānā savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanai būtu jāiekļauj malumedniecības novēršana, īpaši saistībā ar trofeju iegūšanu. Piemēram, Karpatu kalnos lāčus medī nelikumīgi, un malumednieki saņem nelielus sodus, kas nav pietiekami atturoši.

4.9. EESK atbalsta ierosinājumu uzticēt EMPACT koordinēt regulāras apvienotas operācijas, kuras ietver pārrobežu sadarbību ar ES dalībvalstīm, Eiropas Komisiju (OLAF) un attiecīgajām ES aģentūrām, tādām kā Eurojust, Frontex, Eiropols un Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūra. Turklāt, lai nodrošinātu efektīvu sadarbību, būtiska nozīme ir pienācīgai līdzekļu sadalei valsts līmenī.

4.10. Saistībā ar tirdzniecības politiku un instrumentiem pret savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu EESK atzinīgi vērtē priekšlikumu turpmākajos brīvās tirdzniecības nolīgumos iekļaut vērienīgas saistības attiecībā uz savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošanu. Tomēr ar to nepietiks, lai ierobežotu savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandu. ES centieni palielināt starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu iespējas būs vērtīgi un neproduktīvi, ja ES steidzami nenovērsīs tiesību aktu izpildes nepilnības. Tam pašam mērķim varētu izmantot arī digitālās produktu pases. Tās varētu uzlabot izsekojamību un pārredzamību attiecībā uz riskiem globālajās piegādes ķēdēs un palīdzēt ieviest kopīgus starptautiskus kontroles mehānismus un izpildes darbības, kā arī nodrošināt, ka cilvēkiem un patērētājiem ir vienāda līmeņa informācija par iegādātajiem produktiem neatkarīgi no to izcelsmes.

Briselē, 2023. gada 22. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Christa SCHWENG